

Sp1am!

sobotecký pravidelný lehce avantgardní věstník

Noc dlouhých teploměrů

Lehce upraveným prvním veršem Ortenovy *Sedmé elegie* by bylo možno oslovit redakci našeho věstníku. Jsme ještě živi, nebo se náš nebezpečný věk již skončil? Na tuto otázku hledáme odpověď jen stěží.

Jisté je, že zdravotní stav členů redakce není dobrý. Jako prvního postihla nelitostná choroba šéfredaktora. Začalo to bolestí v krku a pokračuje rýmou, přecitlivělostí, závratěmi a celkovou slabostí. K šéfredaktorovi se velice rychle připojil i včera přibyvší František Martínek. Ten si z výletu do Budyšína přivezl nebezpečnou lužickou chřipku – bolí ho oči a klouby, nemůže chodit, trochu smrká. Za nejhorší však považuje, že nemůže konzumovat svijanskou desítku u pana Hoška v bistru Radnice (máme vyřídit, že se panu Hoškovi ze srdce omlouvá – pokud zdraví v příštích dnech dovolí, určitě svůj deficit stáhne).

Na marodku se připojila i externí spolupracovnice redakce Marie Kantůrková. Ta vykazuje nepochybné příznaky angíny – pálivou bolest v krku, nateklé uzliny, vysokou horečku. Jakuba Novosada bolí ucho, což je podle něj neklamný znak toho, že ho začne bolet i ucho druhé. Pak to prý bude špatné, už jenom kvůli tomu, že ucho začne bolet i Kateřinu Veselovskou. Tu dnes ostatně kousla nějaká „sviňa“ a má oteklou nohu. Tereze Botlíkové roste osmička a má zánět dásně. Ondřej Šmejkal – jako by toho nebylo málo – včera přemýšlel a dneska má depresi.

Lukáš Novosad zatím ani nepřijel, neboť se mu zlomila zčervělá stolička a musel v Praze na pohotovost. Hanuš Axmann sice přijel, ale zděšen redakční virovou a bakteriální kulturou opět odjel.

Náš lazaret se tedy rozrůstá do obřích rozměrů. Kolega Janatka nám přivezl povzbuzující léky a teploměr, záhy vás tak budeme moci informovat i o tom, kdo z nás je pro Sobotku opravdu zapálen a kdo je v pravém slova smyslu „cool“.

Jan Chromý

Ptáme se „místních“

Jak zasahuje festival Šrámkova Sobotka do vašeho života a zdejšího dění vůbec?

Petr Ungr:

Zasahuje do něj určitě docela zásadně, protože se tady nic neděje celý rok – a teď se konečně něco děje. Jen méně spím. A hlavně – když jdete po Sobotce, něco takového neuvidíte (reakce na vystoupení Petra Nikla, pozn. red.). To je velký zážitek.

Honza Janatka:

Zcela zásadně. To je týden života strávený věcmi, které mě baví. V Sobotce je to tak, že ta kultura tady přes rok prostě není, pokud si ji nevytvoříte. Takže já si tu kulturu pro sebe snažím shromažďovat během tohoto týdne a v podstatě z toho žiju celý rok. Samozřejmě máme i jiné aktivity, které během roku organizujeme. Ale tohleto je opravdu potěšení a radost, pro mě už sedmým rokem.

Amra Čaušević:

Hodně, i když tady nebydlím a do Sobotky jezdím jen za prací na Humprecht. Mimo festival bývají různé akce právě na Humprechtu – třeba koncerty nebo výstavy ve věži. Myslím si, že na to, jak je Sobotka malé město, tak i přes ten rok se tady dá docela užít, ale během festivalu je tady opravdu živo a je to možná ještě lepší než v Praze!

Anna Buchalová:

Kulturu bych zhodnotila asi takto: přes rok nula nula nic a tadyhleten jeden týden v roce absolutně bomba!

Výčepní z okénka:

Ty vole, no to se zeptejte asi šéfa, ne? No... my sme tady na tý zahrádce vlastně jenom tenhleten tejden, je to v podstatě takovej tejden v lihu. Ale jako přes rok je to tu úplně mrtvý, stojí to za ***!

Redakce si vyhrazuje právo nahrazovat vulgarismy hvězdičkami.

Ptala se Kateřina Veselovská

PROGRAM

9.00 MĚSTSKÉ DIVADLO

Český poetický film, rozkrývání legendy

Mgr. Marika Kupková – přednáška

13.30 ZAHRADA ŠRÁMKOVA DOMU

Tělo jako důkaz

doc. PhDr. Jaromír Slušný, CSc. – seminář

15.00 MĚSTSKÉ DIVADLO

Dům Doni Bernardy

ZUŠ Uherské Hradiště, r. Hana Nemravová

16.00 – 17.00

Otevřena prodejna charity na děkanství

16.00 ŠRÁMKŮV DŮM

2x V houštině aneb když dva dělají totéž

jeden text v režii dvou režisérů: Aleš Vrzák a Miroslav Buriánek,
poslech rozhlasové hry

17.00 ZAHRADA ŠRÁMKOVA DOMU

Pracovní den poštmistra Vladimíra Vaška

na poštovním úřadě v Místku aneb Přijde den

Literární Spolek při Knihovně V. Čtvrťka v Jičíně

19.30 MĚSTSKÉ DIVADLO

Leonid Andrejev: Třetí trest

Divadlo u stolu Brno, r. František Derfler

22.00 ZAHRADA ŠRÁMKOVA DOMU

Muzikolamy manželů Křížových

22.00 MĚSTSKÉ DIVADLO

Hamlet

Filmový klub

JÍDELNÍČEK

Snídaně: Koblíha, čaj

Oběd: Krupicová polévka s vejci

Smažený květák, vařené brambory, tatarská
omáčka

Večeře: Hamburská vepřová kýta, h. knedlík

Teplotní tabulka

Marie Kantůrková	38,4 °C	
Jan Chromý	38,2 °C	
František Martínek	35,7 °C	

Český spisovatel

Stanislav Kostka Neumann

In: *Konfese a konfrontace II.* Praha, Československý spisovatel 1988, s. 101 – 105. Původně *Anarchistická revue* 1905.

Bude tomu pomalu tuším dvanáct let, co jsem navždy utekl všem škamnám, ve kterých jsem nic nepochytil a které proklínám a na které pliju ve vzpomínkách, na macechy svých mladých let. Divokého synka z dobré rodiny chopila za ruku paní Protekce a vedla do nejpočetnější pražské redakce, do Hlasu národa. Sedal jsem a překládal mizerně senzační lokálky pro směs, duchem pobýváje mezi druhy z pokrokového hnutí. To bylo v prvním patře. V přízemí sedávali pp. R. J. Kronbauer a Jaroslav Kvapil. Pan Kronbauer pomáhal mimo jiné slepovati mravokárné krváky, jež pod ultravlasteneckým pseudonymem Václava Čecha vycházely v Kurýru; co vše dělal pan Kvapil, ani nevím. To vím však, že již tehdy pomýšlel na svou úctyhodnou kariéru a pěstoval intimní styky s – divadlem. Zemřelý dr. Hubáček, tehdejší náš otecký šéfredaktor, nechápal promyšleného jeho úsilí, a tak bylo mi, že jsem měl psací stůl právě u dveří šéfredaktorovy kanceláře, vyslechnouti, jak fešácký, nožičkami mrska-jící poeta je důtklivě napomínán, aby konečně již vážně začal po-jímati své žurnalistické povolání a pomýšlel na svou budoucnost. Té ironie!

Zaplatil jsem svoje tehdy ještě příliš platonické sympatie politické patnácti interesantními měsíci pod Novoměstskou věží a na Borech. Špicl přišel si pro mne rovnou do redakce. S p. Jaroslavem Kvapilem setkal jsem se opět až po svém návratu z plzeňské trestnice, když jsem zašel za osobní nějakou záležitostí do redakce, jejíž nezdárným členem jsem byl několik měsíců.

– Nu, nemyslíte, že jest lépe dělati konzervativní politiku jako myzde? A básník rozhorlil se proti Národním listům a mladočechům, kteří prý nás přivedli do vězení.

To slůvko „my“ poněkud mne iritovalo. Věděl jsem, že p. Kvapil dělá slušnou měšťanskou poezii, ale – politiku? Rozhodl jsem, že to byl asi řečnický obrat, a tak jsem se ani nedivil později jeho logice, když básník vezdy s dobrým čichem opustil zakrátko nato tonoucí loď a stal se členem firmy z Mariánské ulice, která sice dělala politiku „vedoucí do kriminálu“, zato však platila honoráře, jichž finanční souchotě Hlasu národa nemohly si dovolit, a otvírala dvířka na spolehlivé cestičky ke kariéře.

Politika kariéry! Té jedině chtěl, té jedině rozuměl český básník.

*

Ti, kdož sledovali literární boje z let devadesátých, pamatují si asi na p. Kvapilovu básničku ve Švandu dudákovi, jež pojednávala o nezvedeném čuněti, z něhož bude také jednou – staré prase. Nebyla nepovedená a já, jsemuž hlavně byla věnována, měl jsem z ní svou radost: těšilo mne, jak upřímně charakterizuje p. Kvapil generaci, proti níž jsme bojovali, a jak za potlesku a souhlasu epigonů této generace odhodlaně hledí vstříc i svému vlastnímu osudu. Že soudil podle sebe i na mne a moje druhy, to nebylo přece nepřírozené.

Léta jdou, což může bolet.

Mladý pán už přišel do let...

Léta jdou a vše se mění,

*mizí mravní rozhořčení.
Jak pán mladý tenkrát psal:
Počkej, čuně, a tak dál –*

Pan Viktor Dyk takto konstatoval již fakt (Viz Moderní revue číslo 10: Píseň retrospektivní.)

Léta jdou... Pan Jaroslav Kvapil dočkal se předvídaného osudu. Jen v několika z nás se zmýlil; to aby výjimky potvrdily pravidlo.

*

Proč tato trocha vzpomínek?

Pan Jaroslav Kvapil je typ literární generace a jejích epigonů, kteří vládou dosud v české literatuře, kteří ji oficiálně reprezentují. Typ spisovatelů, kteří jsou opatrníky patolízaly buržoazie, bezpáteřnými tanečníky kol zlatého telete, parazity lidu, jehož každé hnutí nelibě páchne jejich salónním nosům, typ spisovatelů, jichž ideálem (dle vlastního doznání!) jest: státi se *národním krmníkem*...

Není to invetiva nečasová.

Fráňa Šrámek byl odsouzen vojenským soudem k čtyřnedělnímu garnizónnímu vězení a k – degradaci (hromě, to je malér!), že napsal jako civilní osoba před odchodem na vojnu protimilitaristické prohlášení a verše.

Nu, a tu jsme slyšeli, že by se měla ozvati česká „pokrokovost“ a čeští – spisovatelé. Někteří lidé vzpomněli si bezpochyby na slavné meetingy londýnské a pařížské, které burcovaly při různých příležitostech (například při uvěznění Siegfrieda Nachta v Gibraltaru) svědomí des deux mondes a docílily vážných úspěchů.

Ti lidé zapomněli, že žijí uprostřed duševních krás vlasti české. Česká „pokrokovost“ (viz lokálky v Čase a v Přehledu) volala hezky tlumeně a jen en passant na pomoc – poslance; za takovou pomoc byl by jim p. Šrámek, kdyby byl býval mezi námi, naplil do tváře. Anebo česká „pokrokovost“ promluvila v ultraměšťanském pondělníku advokáta Svatováclavské záložny, ve Slově (11. XI. 05): „... p. Šrámek není už dítě, musí si býti vědom toho, co mluví a píše, jak jedná a vystupuje. Naříkat nad ním teď je asi stejně naivní i falešně sentimentální jako naříkat nad někým, kdo z demonstrace se hlásil v minulých letech při kontrolním shromáždění česky a byl za to ovšem zavřen.“

To je právě styl nějakého národního krmníka. Staví se, jako by nevěděl, že nikomu nejedná se o sentimentální nářky, nýbrž o využití krásného skutku pro propagandu, srovnává mužné gesto p. Šrámko s malicherným trucem vlasteneckým, běře stejný loket na na-prosto nezákonné jednání vojenského soudu jako na logické jeho postupování v aférách o „zde!“

Jen aby jádro věci zůstalo utajeno! Nu dobrá, česká „pokrokovost“ ukázala svůj antimilitaristický rub.

Čeští spisovatelé nemohli ukázat nic; nemají ani ideové masky, nemají nic souvisejícího s politickým a sociálním hnutím doby, mají jen lačný pupek a genitálie – nehledě k několika vzácným výjimkám, jichž nepatrná hromádka nepozdvihla snad protestující pěstě, aby nezesměšnila tragédie. Ale státi se to mělo přece: výbojná literatura politická a sociální přichází v Čechách do módy, mohli jsme býti poučeni o tom, kolika nadšeným pěvcům skutek – utek.

Mám důvodné podezření, že duševní povaha českého spisovatele je předcházejícími generacemi již znečištěna jako velkoměstská stoka.

*

Fráňa Šrámek ukázal, čím má býti spisovatel svému lidu, zejména český spisovatel svému malému národu. Ukázal to tak prostě,

ale mužně, tak bez patosu, ale poctivě. Probudí některá svědomí? Neboť jen o to se jedná. Že „hlídací pes kapitálu“ se brání, je přirozeno; ale žalář nic nezmění. A my potřebujeme jen jednoho Šrámka – jako člověka především – v každém městě a v každé dědině, a pes zakousne sama sebe.

Pokrytecká úsilí „pokrokových“ mastičkářů nic nám nepomohou, ale také nic nezastaví. Nesmírná kola vývoje se valí a za nimi skutečná, obrozující revoluce našeho lidu. Co den, to nový příklad, a každým dnem dýcháme volněji.

Nakonec zbudou lidu v cestě jako poslední překážka bezhlavé trupy všelijakých spisovatelů a jejich povýšeneckých protektorů, a lid půjde loužemi jejich bledé, oboživelnické krve. Pak vezme poslední pometla a nečistné zbytky smete na jedinou hromadu – pomník měšťanské špíny.

O filmech nejen poetických

Rozhovor s Mgr. Marikou Kupkovou

Jak chápete sousloví „poetický film“? Jedná se o žánr, nebo jde o to, že má film určité specifické „poetické“ hodnoty? Ptám se proto, že požadavek na to, aby film byl „poetický“ (ve smyslu hezký, lidský, hřejivý atp.), který na tuzemské tvůrce trvale kladou nejen diváci a špatní recenzenti, ale co hůř, především tvůrci sami, patří myslím k předním důvodům, proč je současný český film nestravitelný.

Poetický film je ustálený filmologický pojem pro tematicko-stylovou linii v českém hraném filmu od začátku 30. let po současnost. Za vstupní díla bývá označována *Řeka* (Josef Rovenský, 1933) nebo *Extase* (Gustav Machatý, 1932) s příznačnými postupy, jakými jsou výtvarná kamera odkazující ke krajinářské fotografii, obrazová symbolika se spojnici lidských emocí a přírodních výjevů, upozadění naráce směrem k senzualitě a introspekci. Z poválečné produkce jsou příkladnými Kachyňovy filmy z počátku 60. let *Trápení*, *Závrať* a další. Z okruhu polistopadových filmů je to třeba *Cesta pustým lesem* (Ivan Vojnár, 1997). Problém banalizování fenoménu poetický film, byť v jiném duchu než formulujete v otázce, vystihl Andrej Tarkovskij: „*Tak se nazývá film, jenž se směle vzdává faktické konkrétnosti reálného života a tak dosahuje své vlastní konstruktivní uzavřenosti. Málokdo se zamýšlí nad nebezpečím, které tu hrozí. Nebezpečí tkívá v možnosti zbavit film vlastní podstaty. ‚Poetický film‘ obvykle přináší symboly, alegorie a podobné obrazy tohoto druhu; nic z toho nemá ovšem něco společného s obrazností, která je filmu vlastní.*“

Nedá mi, abych nepoložila otázku já vám: který okruh filmů je pro vás „stravitelný“, resp. jaké srovnání pro vás činí současný český film „nestravitelným“?

Nevyhnou se zjednodušením: „Nestravitelným“ činí mi současný český film jeho srovnání s filmem americkým – při jeho distribučních možnostech je to pochopitelné –, se starším německým filmem nebo s tím, co dnes dělají např. Korejci. Chybí mi žánrovost, která odtud téměř vymizela a která film myslím přirozeně tlačí k jeho rozvíjení se. Postrádám tu čistou komerci, „béčka“, která by z filmu udělala větší obchod, což filmu sluší (zaplatpánbůh za splácániny Lloyda A. Simandla). Jistěže nepožaduji po českém filmu, aby produkoval velké akční filmy, ale kam zmizely

vcelku tradiční a v podstatě levně dělané kriminálky? Brabcův a Svobodův film jsou opravdu výjimkou. Chybou českého filmu je snaha, až na pár outsiderů typu zmíněného Vojnára, vyhovět všem (prakticky cokoli od Hřebejka), anebo sociologizace hraného filmu vydávaná za umění (Sláma, a tíhnou k tomu i *Mistři*). Zakončím frází: český film je málo odvážný.

Nyní bych se zase zeptal já: Lze „poetickým filmem“ zvat i filmovou sérii? Má „poetický film“ dispozice obsáhnout všechna pokračování prvního dílu (nebo dílu jiného, o němž prohlásíme, že je pro celou sérii nejpodstatnější), nebo je „poetický film“ i v seriálu měřítkem jen jednotlivin? Pripustíme-li, že např. Soukupovy nebo Kleinovy série jsou „poetický film“, jsou jím až v závěru posledního filmu, nebo s každým dílem znovu a samostatně, bez ohledu na „díly“ předchozí?

Máte na mysli Kleinovy *Básníky* a Soukupovy *Kamarády do deště*? Poetický film není vážní pochvalná fráze typu „vlídný humor“, není volně zaměnitelný s přívlastky lidský, hřejivý apod. Má relativně pregnantní rysy vyprofilované historickou kontinuitou, které *Básníci* ani *Kamarádi* nenaplnují. Přemýšlím, kde jste se mohl setkat se zaštitěním uvedené produkce termínem poetický film...

Letošní ročník Šrámkovy Sobotky se zabývá tělesností. Nepřijde vám český film v celé své historii směšně cudný? V rámci českého (hraného a zvukového) filmu se reálný intimní život postav dočkal zobrazení jen u jednotlivců (většiny režisérů „nové vlny“, mimo ně např. u Herze, Švankmajera, překvapivě Smoljaka). Extrémem je (porevoluční) Olmer, u něhož je erotika buď vulgární a trapná, nebo se objevuje jen v názvu filmu, který se sexu sám všemožně vyhýbá (*Nahota na prodej*). Režiséři debutující po revoluci sice sexu využívají více než jejich předchůdci, ale jsou to často jen žvanivé záplaty. Proč se však u nás – částečně s výjimkou Chytilové – neobjevil tvůrce typu Bertolucciho, který vyprávěl o lidech i skrze jejich chtíč?

Objevil. Třeba už zmíněný český předválečný režisér Gustav Machatý, který tematizoval sexualitu „permanentně“. Samozřejmě tak nečinil otevřeně, ale prostřednictvím obrazových náznaků, symbolů, zámlk apod. O to zásadnější hybnou roli sexualitě ve svých příbězích přisoudil. Český film se vám zdá směšně cudný... následná cenzura v rámci předválečné a protektorátní kinematografie, neřkuli předběžná a následná cenzura komunistického režimu systematicky omezovala možnosti jejího zobrazování. Co omezovala, přímo je definovala. Všichni jsme zaslechli historky režisérů o komických obrazových normách typu jedno nahé ňadro ano, obě nikoli.

Musím ale dodat, že v obecném rámci měla cenzura na soudobou produkci také pozitivní sekundárně iniciační vlivy.

Mám dva přátele. Jeden z nich tvrdí, že muzikál a porno jsou nejsvobodnější filmové žánry, neboť naplníte-li povinné scény zpěvu a tance a fantastického sexu, můžete si mezitím dělat, co chcete, a nikomu to nebude vadit. Druhý s tím nesouhlasí a tvrdí, že právě kvůli diktátu povinných scén jsou tyto žánry nejsvázanější. Porno prý tím víc, že počet poloh a záběrů na ně je omezený a brzy vyčerpateľný. Kdežto muzikál už je bližší např. westernu, kde je zase předpis souboje a střelby, ale komponování scény je tu nekonečně variabilní. Na čí stranu byste se v tomto sporu přiklonila vy?

Když musím volit, souhlasím s druhým názorem. Pokud bagatelizují: žánrovost a svoboda nejdou dohromady.

K tělesnosti patří také vyměšování. Sex je zobrazen alespoň někdy, ale potřeba vyprazdňování z filmu zmizela spolu s kadibudkou, která bývala vděčně využívána alespoň jako prostředí komické – porcelánová mísa už filmaře nijak nepřitahuje. Opět musím z české kinematografie vzpomenout na Svěráka a jeho *Akumulátor 1*, kde něco tak prostého jako ranní močení bylo zcela výjimečným způsobem plynule vkomponováno do příběhu. (Anebo Hřebejkův hrdina v *Musíme si pomáhat*, ze strachu mající v kalhotách naděláno – což je myslím v českém filmu scéna převratná.) Čas vyprávění pochopitelně nemůže obsáhnout veškeré lidské činnosti, ale postavy ve filmech často vstávají, snídají, avšak nevyprazdňují se. Hrdinové žánrových filmů jsou na tom ještě hůř: ve vesmíru a na Divokém západě se pro dobré zdraví snad musí žít beze střev. Je to tak, jak píše Kundera v *Nesnesitelné lehkosti bytí*, že hovno je tabu?

Viděl jste film Věry Chytilové *Faunovo velmi pozdní odpoledne*? Úvodní scéna filmu, kdy si vyprazdňující se protagonista v podání Leoše Suchařípy klade jeho příznačnou dikcí otázku „Co já jsem to vlastně chtěl?“, je naprosto emblematická. (Možná jsem citaci mírně zkomolila. Lovím ji z hlavy. Snad mi Faun odpustí.)

Na závěr si dovolím zeptat se, jaké české filmy máte ráda a jaké z poslední doby nebo z těch pozapomenutých byste všem doporučila?

Kultovním je pro mě režijní debut Ester Krumbachové *Vražda Ing. Čerta*; mám ráda *Panelstory* nebo zmíněné *Faunovo velmi pozdní odpoledne*. Z fikční produkce posledních let je výjimečný např. film *Mistři* Marka Najbrta nebo *Noční hovory s matkou* Jana Němce. Cinofilsky vyhledávám také dokument nebo videoart. Pro studijní účely ovšem nejčastěji sleduji český budovatelský a normalizační hraný film. Zdejší televizní kanály takovouto produkci často reprízuji, takže nejspíš je nás víc.

Za rozhovor děkuje Lukáš Novosad

Dramaticko-poetická veselohra

Kdo včera v dopoledních hodinách zavítal do sálu spořitelny, rozhodně neprohlopil. Cyklus odborných přednášek zaměřený na prezentaci Šrámkajinak, než jsme obvykle zvyklí – tedy, jak napovídá podtitul názvu letošního festivalu, v souvislostech – zahájil v pondělí vedoucí Katedry divadelní vědy na FF UK v Praze PhDr. Petr Christov, Ph.D.

Úkol měl nelehký. Vcelku vysoký počet zájemců o sofistikovaný teatrologický příspěvek ho očividně překvapil, a tak se není co divit, že jeho výkon působil zpočátku lehce rozpačitě. Vždyť jen poodhalit Šrámku dramatika v tak krátkém časovém úseku, jenž je pro přednáškový blok vymezen, je v podstatě nemožné. Pan doktor to vyřešil kulišácky tím, že se ve svém výkladu zaměřil zejména na dramatické texty kratší, konkrétně na *Dvě království* (jak již sám předdeslal v samotném názvu své přednášky) a *Červen*. Texty, jejichž odborný rozbor je dosud spíše ojedinělou záležitostí. Úvodní rozpačitost však byla brzy vystřídaná dost suverénním výstupem, v němž přednášející potvrdil své vědecké kvality.

Samozřejmě se objevila i drobná zaváhání, obzvláště ve složitějších pasážích, kdy byl pan Christov kvůli nejrůznějším více či méně

důležitým konotacím nucen přecházet mezi tématy. Jen na základě tohoto však není třeba zbytečně dehonestovat výsledný efekt celého vystoupení. Všichni zúčastnění se zajisté dozvěděli spoustu nových, zajímavých informací o Šrámkově přínosu pro rozvoj novodobého (čti modernistického) divadla v Čechách i na Moravě, o formální výstavbě jeho dramatu, črt a lyrických situací (v případě *Dvou království* a *Červná*) či autorech, z nichž Fráňa ve své dramatické tvorbě vychází a na něž odkazuje. Vesměs kladný ohlas publika toto vesměs kladné hodnocení podtrhuje. A pokud snad Petr Christov přeci jen někoho o svých kvalitách nepřesvědčil na přednášce, následný seminář nenechal bručouny ani na chvíli na pochybách, že PhDr. ví, o čem mluví. Ti, kdož došli, si přinejmenším uvědomili, že hodnota Šrámkovy dramatiky leží z textu hlavně v oblastech pro scénické zpracování sekundárních, zejména ve scénických poznámkách. To je také důvodem, proč poetický Šrámek v dnešní době na divadelních prknech spíše skomírá, než aby znovu žil. Kdyby nic jiného, i tyto informace jsou cenné. Úvodní přednášku lze tedy označit za vydařenou a doufejme, že ty následující se jí vyrovnají.

Jakub Novosad

Dětská zahrada

Včera brzy ráno (v devět) jsem byla z redakce vypuštěna na zahradu, abych nahlédla do světa dětské dílny. Během příjemně stráveného dopoledne jsem měla možnost pocítit kamarádkou a tvůrčí atmosféru, trochu vyzpovídat sympatické lektorky Ladu Blažejovou a Mílu Matějčkovou a – co mě obzvlášť nadchlo – zapojit se do jedné z her s názvem „Kapitán je na palubě“. Po dalších hrách „Lodičky a navigátoři“ a „Obrazy ze života pirátů“ jsem už pomalu začínala tušit téma letošní dětské dílny. Zatímco děti psaly lodní deníky, měla jsem chvíli na popovídání s lektorkami, které spolu letos vedou tuto dílnu již po šesté.

Dozvěděla jsem se, že když zrovna nejsou na Sobotce, tráví svůj čas také s (většími či menšími) dětmi. Lada je v současné době na mateřské, ale jinak vede v Sobotce dramatický soubor. Míla učí angličtinu na Bankovní akademii v Praze a od října nastupuje na doktorské studium na DAMU, kde obě vystudovaly dramatickou výchovu. Zvědavá jsem byla také na to, jak tráví zbytek prázdnin. Míla bez váhání odpovíděla: „Vzhledem k tomu, že učím celý rok na střední škole, tak se o prázdninách mimo Sobotku jiným pedagogickým aktivitám záměrně vyhýbám.“ Ladu ještě čeká práce vedoucí na dětském táboře u Karlových Varů.

V odpovědi na otázku, co je nejvíc baví na práci s dětmi, se shodly, že je to hravost. „Dětský svět je tvořen z velké části hrou a mě baví zkoušet se dívat na svět dětskýma očima, ale zároveň přitom mít nadhled dospělého člověka, díky kterému můžu děti vést. Domnívám se ale, že není potřeba na děti za každou cenu pedagogicky působit. Leckdy stačí společně něco prožít. Díky zážitkům si pak získáte přirozenou autoritu,“ mluvila za obě Míla.

Jako každým rokem, i letos budou mít děti na závěrečném večeru dílen své představení. Text, kterým se nechají inspirovat, je povídková knížka Václava Čtvrťky *Podivuhodné vyprávění bývalého piráta Kolíska*. Samotný scénář ale ještě není hotov a bude vznikat v průběhu festivalu, aby v něm mohly být použity jak spontánní nápady dětí, tak i lektorek samotných. Formou her se začalo v dětské

dílně pracovat na přípravě představení prakticky již včera. Myslím, že se všech šestnáct dětí může těšit na krásný kousek prázdnin strávený ve skvělé partě a my ostatní na jejich dílko, které můžeme vidět v sobotu od 9.30 v solnici.

Kateřina Pínová

Manželé Hejnovi v souvislostech

Jsou-li hlavním motivem letošní Šrámkovy Sobotky souvislosti, patří se uvést je i v článku o prezentaci nového díla vyšedšího v Knihovniče Českého ráje. Začněme tedy krátkou exkurzí do historie Českého ráje jako takového.

Oblast náleží k české křídové pánvi, která je tvořena sedimentárními horninami svrchnokřídového stáří, místy dosahujícími až téměř kilometrové mocnosti. V této době byl sever Českého masivu spolu s částí Evropy zaplaven mořem. Na bázi české křídvy se nacházejí perucko-korycanské vrstvy, které představují záznam cenomanské transgrese, tedy postupu moře ze severu na jih Čech, k němuž docházelo na začátku svrchní křídvy. Původně hrubě úlomkovité horniny cenomanu se směrem do nadloží zjemňují, jak stoupala vzdálenost sedimentačního prostoru od pobřeží jižní pevniny (Vindelického hřbetu), jež byla zdrojem přinášeného materiálu. Od bazálních slepenců tak přecházíme přes pískovce až k prachovcům a jílovcům, reprezentujícím hlubokomořské uloženiny. Významnou jednotkou v rámci tohoto vývoje je bělohorské souvrství, zahrnující horizont opuky – kromě pískovce dalšího významného středověkého stavebního kamene. Skalní města v Českém ráji a na Děčínsku jsou pak tvořena převážně turonskými pískovci jizerského souvrství, interpretovanými jako sedimenty migrujících podvodních dun.

S koncem křídvy moře opět ustupuje a zpřístupňuje tak vytvořené horniny erozním procesům, jež je v následujících 65 milionech let vytvářejí do podoby, kterou pak svým charakteristickým způsobem zachytil ve svých dílech Fráňa Šrámek. Jeho odkaz pak ve vlastním díle zpracovali manželé Hejnovi. A protože v laskavých kolektivech se řetězy netrhají a ti, kdo s láskou tvořili dílo o s láskou tvořivším, si jistě zaslouží, aby o nich a jejich tvorbě také něco milého vzniklo, věnoval manželům Hejnovým dlouholetý účastník Šrámkovy Sobotky Jiří Hraše tři roky svého života. Slovy Jana Bílka: „Tu dobu naplnil různými činnostmi,“ jejichž výsledek, knihu *Život a dílo manželů Hejnových*, včera představil veřejnosti.

Vlastní prezentace se nesla ve zcela standardním duchu podobných akcí – trocha sentimentu, špetka toho plácání po zádech, květina, jeden dva vtipy, nula dotazů na konci. Jiří Hraše si vysloužil ige-litku s kancelářskými potřebami a vděk festivalových lokálpatriotů.

Tereza Botlíková a Ondřej Šmejkal

Pavlína Pulcová (1975)

Sůrsum

kovová lžíce zaražená v hrdle
 po kapkách polykat pelyněk
 a vzlyk – zlomené křídlo ptačí
 trčí z útrob země – lidí lidí – země
 strmí se bolest v mohylách
 nehmotné balvany vrší
 až ku klenbě mraků

však nad nimi září hladina azuru
 smyj smutek
 v nekonečném prostoru
 shledání
 v pohledu nahoru

Hráči

vlnitá střecha verandy
 koulí skleněnky kapek
 do hliněných důlků
 pláčou usedavě všichni malí
 co prohráli hru s časem
 a kvapem zestárli

Barbora Štanclová

Jízda

Jedu na malé tříkolce
kolem supermarketů,
hypermarketů,
velkoobchodů,
maloobchodů,
salónů krásy,
agentur na zážitky
a když jedu po kočících hlavách – šeredně to drncá.

Skřípe a kvílí
a o řídítka mi cinkají řetízky.
Řetízky příběhů o indiánech.
Pohledy lidí
– ten rámus nemají rádi.
Bojím se o sebe a o tříkolku.

Někdy sesednu, přivážu ji za řemínky k lampě,
na světlo – ať nemá strach
a jdu o kousek dál
a ještě
a ještě
ještě kousek.

Jednou z ní byla hvězda v temnotě,
tak daleko,
ale mám ji na řetízku z indiánských příběhů
a světlo mi ukáže cestu.

Mé srdce

Mé srdce je poušť
na které pláče pasáček koz,
kterému stádo zemřelo žízni
a on ještě dokáže plakat
a slzy odchází spolu se životem.

Mé srdce je poušť
a má-li se jednou podařit stromu
vyrvat se z kořenů a přesadit se,
mé srdce, zrno po zrnu,
přenese vítr úplně jinam.

M. Patková

Příběhy z hermelínu
a zažloutlých prostěradel,
čepic dvorních šašků
a loken z paruk, příběhy
ulámaných podpatků,
orousaných nohavic,
sešlapaných šatů,

příběhy poztrácených
zvonků, dřavého cylindru
a zaprášených duchen,
pod nimiž se milovali
(někdy doopravdy),

příběhy zkrácené
o paměť herců,
předčasné věnce
jejich hrobů,

mlčte už!

A jen

Městské mouchy nasáté mastnou moukou
vymletou na chodník z rukou bezdomovců
v pomočených koutech Prahy
ještě sají z posledního to poslední.
Žáda shrbená do podrobností
i oči kamsi zapadly
a jen to čekání,
crkot
z okapů.

Ještě

Když den je nemocen, a přesto nemá stání,
noc zapovězená příslibem početí,
žena rozpálená horečkou *jiného* snu
a muž neoblomný pouze v náznaku,
je na čase zavřít z *druhé* strany
a Bohu slíbit, že ještě naposled,
a pak už dost.

Že ještě – oh, ten rulík zlomocný –
se cosi láme uprostřed a je to
beznadějně
tenké.

Hana Jirků (1988)

Pozůstalí

když přišli, lámalo se jaro
právě v půli
a v očích venkovanů nechávalo strach
co bude v červnu
a kolik smůly
bude téct po zděšených smrcích
na kolik z nich u cesty sedne prach

když přišli, vítr se zvedal
a v zátokách hrozil bílým rackům
že jim hnízda sfoukne
a že tahle síla
zláme jim pírká, nebudou víc bílá
kdo nedolétne dál

když přišli, pozůstalí
místo svíce louče spalovali
horké dlaně spínali pohříchu
neslyšně kladli nohy na rozpraskanou zemi
vítr už téměř utichnul

Marie Tejklová (1977)

Vyhledávání satelitů

Probíhá vyhledávání satelitů
počkejte prosím...
Probíhá vyhledávání satelitů
Počkejte prosím...
Vyhledávání satelitů bylo zahájeno
Vyhledávání satelitů probíhá
Vyhledávání probíhá počkejte prosím
Počkejte prosím
Počkejte Počkejte Počkejte
prosím...
Probíhá vyhledávání satelitů
počkejte prosím...

Dokážete si představit jiné zvíře s kapsou?

Očekávat od výtvarníka, performera, hudebníka a v neposlední řadě nadšeného tanečníka a jezdce na koloběžce Petra Nikla, že přijede s běžným autorským čtením svých pohádek, byla jednoznačně chyba, jak se přesvědčili ti, kteří přišli včera po obědě do solnice. Již vstup umělce na scénu byl impozantní: na pódium vletěl kamínek, druhý, třetí – a pak se ve dveřích objevila překvapivá postava: dlouhé černé šaty, pod zeleným turbanem zvířecí, snad vlčí maska. K židli uprostřed pódia dospěla po zlezení štaflí a namísto čtení spustila preludium na dětský fotbal, které ukončilo až upadnutí jedné z figurek...

Vidíme-li v klokani kapse klokánka, je to v pořádku.

Vidíme-li v klokani kapse slona, i to je v pořádku.

Ale musí to být klokan, protože jiné zvíře s kapsou bychom si nedokázali představit.

Úvodní text, který možná necituji zcela přesně, výstižně předznamenal následující performanci plnou fantazie a hravého překračování hranic, plnou nejrůznějších neobvyklých zvuků a namísto čtení převážně zpívanou. V jejím průběhu využil Petr Nikl značně netradičním způsobem všechny předměty rozmístěné na scéně – kromě brače, na který se dá hrát nejen prsty či trsátkem, nýbrž také smyčcem, to byl například kovový stojan (tady posloužil smyčec místo paličky) či role toaletního papíru. Takřka partnerem se mu stala dokonce i vycpaná lasička. O velmi působivé finále se pak postaralo hejno ožvlých igelitových pytlíků hemžících se kolem Niklových nohou při závěrečné písni o sáčcích, jež škrábají o asfalt. Zejména diváci z předních řad si nakonec dodali odvahy, aby některé z nich pod pódium odchytili a pokusili se zjistit, co se skrývá v jejich útrebách.

Neznamená to ovšem, že by verbální složka vystoupení zůstala v pozadí. Alespoň zmínku si nepochybně zaslouží hravá báseň o doktorovi léčícím nejrůznější zvířátka, legendární písnička *Zlatí hadi*, která je v podstatě jednoduchou hříčkou postavenou na absurdním – anebo dokonale logickém – nápadu („zlatí hadi zlatě kadí“), či naopak velmi vážná a smutná píseň o návštěvě u nemocného zdravotního klauna.

Zvláštní kouzlo měl program pro nevidomého návštěvníka Jakuba, který si, neomezován vizuálními vjemy, v jeho průběhu vytvářel vlastní interpretaci jednotlivých zvuků, již mohl následně konfrontovat se skutečností poznanou a prozkoumanou hmatem.

O standardní autorské čtení jsme nakonec také nepřišli. V průběhu prezentace nakladatelství Baobab a Meander přečetl Petr Nikl ze své poslední knížky *Lingvistické pohádky* téměř rapovou *Holou pohádku*, jejíž holé věty se opět jen hemžily zvířaty od žáby po mravečnicka, a spolu s Janem Janatkou potěšil rozmazlence i drsňáky vzájemně se prolínající dvojicí *Pohádečky* a *Pohády*. Grafiky, které jsou součástí knihy, si můžeme až do konce festivalu prohlížet v galerii Na schodech v městské knihovně.

Troufám si však prohlásit, že kdo si nechal odpolední performanci ujít, přišel o důležitou část setkání s autorem. Tolik imaginace a chuti experimentovat se věru nevidá často.

Jana Melková

Ty děti se ale mají

Na Šrámkově Sobotce jsem již posedmé (z toho šesté na celou dobu), a teprve letos jsem se zúčastnil nakladatelské prezentace. V uplynulých letech jsem byl buď odrazován negativními referencemi (to se týká především pravidelné prezentace Albatrosu), nebo jsem nakladatelství a jeho produkci alespoň zhruba znal. Včera tomu však bylo jinak – obě nakladatelství Baobab i Meandr měla reference více než slušné, a abych se přiznal, jejich knihy mi doposud byly utajeny.

Když jsem vešel do sálu, probíhalo volné seznamování účastníků s knihami rozmístěnými na jevištním stupínku. Po chvíli se dostali ke slovu zástupci obou nakladatelství. Již sedm let rostoucí Baobab, jehož nejúspěšnější knihou je Magnesiou literou oceněná *Šmalcova abeceda*, krátce představila Bára Čermáková. Kmenový autor Baobabu Jiří Dvořák pak sklídil úspěch při četbě několika svých krátkých pohádek.

Nakladatelství Ivy Pecháčkové Meandr ještě kratčeji uvedl spisovatel Petr Nikl a spolu s Janem Janatkou, který rovněž celou prezentaci moderoval, přečetl dvě verze téhož textu (respektive spíše dva texty na stejné téma) *Pohádečka* a *Poháda* a pak ještě na vyzvání Ondřeje Hausenblase přidal *Holou pohádku*, tj. pohádku složenou z holých vět.

Tím byla decentní prezentace ukončena a následovala opět možnost prohlížení vydaných titulů, případně i jejich nákupu. Obě tyto činnosti zajisté stály za to – knihy obou nakladatelství jsou vypraveny s patřičnou péčí a skvěle graficky zpracovány, čtenáře tak vysloveně vybízejí ke čtení. Děti se opravdu mají, dospělí jim můžou jenom závidět (a potají číst přes rameno).

Jan Chromý

Vzpomínka na Šárku Štembergovou-Kratochvílovou

Včera v 15.30 ve Šrámkově domě měli účastníci Šrámkovy Sobotky možnost vzpomenout na dlouholetou vedoucí recitačních dílen Šárku Štembergovou-Kratochvílovou. Využíváme proto této příležitosti a ve Splav!u Vám přinášíme krátký medailonek této významné osobnosti našeho festivalu, spojený s malým osobním zastavením Jana Smolky.

Šárka Štembergová-Kratochvílová se narodila 8. července 1925 a zemřela 22. května 2005. Po roce 1968 musela opustit jak hereckou, tak i vysokoškolskou pedagogickou dráhu –

Jan Smolka: Tak to jsem netušil! Nikdy nám dětem nic takového ani nenaznačila.

– a v oboru jí bylo povoleno věnovat se pouze dětskému divadlu a recitaci. Šrámkovu Sobotku navždy poznamenala svým recesisticky založeným recitačním seskupením Šáresband. Za svou kariéru ovlivnila recitační kvality nespočetného množství dětí, v osmdesátých letech publikovala významnou příručku *Technika řeči starších dětí*.

Jan Smolka: Ano, také jsem byl „starší dítě“ a z jejích lekcí techniky řeči těžím dodnes, přestože o „ovlivnění svých recitačních kvalit“ bych si dovolil pochybovat. V Londýně u lorda Donalda dávali lahodné blendule, náš dalajláma je ze všech dalajlámů...

Marie Sekerová o ní tvrdí, že to byla žena „vynikající, morálně silná, vtipná, pohotová“ –

Jan Smolka: Až pozdě mi došlo, že „typický rozhlasový herec“ není úplná pochvala. Ano, paní Sekerová má pravdu. Vtipná a pohotová.

– která „uměla stmelovat lidi a byla důležitou stavební kostkou Šrámkovy Sobotky“.

Jan Smolka: Stmelovat lidi? To mohu s klidným svědomím podepsat. Vzpomínám na období mezi svými dvanácti a šestnácti lety, kdy mě učila odložená do Lidové školy umění v Praze 6, a vzpomínám rád. Technika „radlického prostorového efektu“ (na požádání vysvětlím) mi mnohdy pomohla, když jsem si nevěděl rady. Od těch dob se většinou nehrbím, zatahuji břicho, používám vznosnou chůzi a – někdy i v civilním životě, ale to sem úplně nepatří – naivního hraji vždycky s pocitem hlavy odpojené od těla. Škoda, že když jsme oba byli zároveň v Sobotce, nenašli jsme čas společně se zastavit. Bylo by o čem mluvit a bylo by za co poděkovat. Takže tedy alespoň dodatečně. Děkuji, Šárko. A na úplný závěr přidám jednu její radu, kterou se mi bohužel nedaří vždycky řídit: Nehraj hlavou, neboť kompjútr. Hraj srdcem. Zlatá slova...

Šrámek nezklamal

Včera odpoledne jsme měli možnost poslechnout si rozhlasové provedení Šrámkovy povídky *Oklamal*, která vznikla v roce 2003 pro Český rozhlas v režii Hany Kofránkové. Takřka nezkrácený text z roku 1920 přečetl, a řekněme rovnou, že vynikajícím způsobem, Viktor Preiss.

Povídka vypráví příběh Erny Slabochové, dívky z maloměsta, která – buďme diplomaté – nedovolí studu a společenským normám kazit její mladistvou krásu a energii a naplno si užívá náklonnosti mužů. Tedy aspoň dokud může. Její krása se rychle rozplyne – a spolu s ní i přízeň mužů, díky jejíž někdejší intenzitě si Erna získala přezdívku Regiments-Erna. Posluchač se s Ermou setkává v době, kdy se jí od ostatních lidí dávno nedostává obdivu, ale spíš posměchu a ona sama žije v napůl vysněném světě, kde si ještě může dovolit odmítat nabídky k sňatku. Sebevražda nadporučíka Bartla, která na několik dní rozvíří klidné vody maloměsta, jí poskytne nový prostor pro imaginaci: vzhledem k tomu, že nikdo nezná pravý důvod Bartlovy smrti, může si Erna snít o tom, že tím důvodem byla jeho láska k ní. Když pak při jedné z pravidelných „vdovských“ návštěv Bartlova hrobu zjistí, že na stejné místo míří i mnohem mladší a krásnější žena, i tato iluze se rozplyne a Erně nezbude než hořce zaplakat „oklamal mne“.

Tolik k ději – i tohle krátké shrnutí je víc než vyčerpávající vzhledem k tomu, že v samotném textu mnoho zůstává skryto. Stejně jako se nedovíme žádné podrobnosti Bartlovy smrti, tajemstvím zůstává i to, jak vlastně události svého života vnitřně prožívala samotná hrdinka nebo kde došlo k oné proměně mladého děvčete ve starou panu. Právě mizivým vysvětlováním motivací jednání postav a celkovou náznakovostí působí povídka místy naivně a zarytý cynik by ji

okamžitě odmítl. Když se však necháte unést Šrámkovým barvitým jazykem plným přirovnání, náznakovost se náhle stane figurou, která čtenáři (v našem případě posluchači) dovoluje více se zasnít do příběhu. Jen si musíme dát pozor, abychom se jím nenechali unést příliš a aby i nám nezbyly oči pro pláč.

K rozhlasovému provedení není co dodat, bylo bezchybné. Jak jsme se dozvěděli od přítomné režisérky, předvedená dramatizace také velmi přesně sledovala původní text. Poděkujme tedy triu Šrámek, Preiss, Kofránková za příjemný poetický zážitek a těšme se na zítřejší rozhlasový program. Pro připomenutí uvádím, že dnes začne opět ve čtyři hodiny ve Šrámkově domě.

Vít Prokopius

Je mi zle, téměř až krásně

... Kam jít? Tam, kam mě to nutí, kam utíkám za tím, před čím utíkám ...

Včera odpoledne jsme měli možnost navštívit jedno z možná posledních čtení významného českého básníka, vzešlého z pražského undergroundu 70. let. Poezie J. H. Krchovského je v dnešní době vydávána v obrovském množství, každý svazek vychází v nákladu pět až šest tisíc výtisků. Přitom je a vždy byla nonkonformní, založená na totálním nihilismu a ignoranci společenského dění. Jeho básně jsou mezi čtenáři velmi oblíbené, přeloženy byly do několika jazyků: angličtiny, němčiny, holandštiny, polštiny, dánštiny.

J. H. Krchovský, vlastním jménem Jiří Hásek, se narodil 22. 4. 1960 v Praze (autorka článku 22. 4. 1979 tamtéž). Po základní škole se začal učit zedníkem, ale učení nedokončil. V začátcích ho ovlivnil Egon Bondy, který také předpověděl, že Krchovský jednou bude v čítankách. Z jeho popudu vznikl i Háskův pseudonym. Má původ v brněnské čtvrti Komín, kde autor pod dnes už zrušeným hřbitovem žije. „Samo slovo hřbitov by se mi hodilo, ale nedalo se z něj udělat kloudné přijmení. Tak jsem přišel na synonymum krchov. Chtěl jsem, aby to bylo jméno, které by se mohlo vyskytnout v normálním životě, ale současně aby působilo trochu iracionálně. To se myslím podařilo. Je fakt, že jsem byl první, kdo začal používat ty obrozené přípony -ský a další.“

V současné době se Hásek rozhodl skoncovat s planou recitací, jež ho přestala naplňovat, a přenést své básně jinam – do sféry hudební. S přáteli vytvořil hudební těleso Krch-off, v němž se coby autor textů zhostil úlohy zpěváka a hlavního kytaristy, přestože dle svých vlastních slov „se brnkat na kytaru na rozdíl od svých spoluhráčů teprve učí“. Kapela má za sebou tři koncerty a údajně to není vše.

První Krchovského sbírka vznikla v jeho pěti letech, v době, kdy se vyráběl skládaný toaletní papír, jehož pár kousků Krchovský procvakal sponkami a na první list napsal „Básně“. A pod to „Státní nakladatelství dětských básní“, jak byl zvyklý z knížek pro děti. „Sbírka měla ovšem chybičku, že v ní nebyla ani jedna báseň. Ale byl to můj první titul. Stačil mi totiž sám o sobě. Obsah jsem nepovažoval za důležitý.“

Krchovského ponurá poezie je pečlivě rytmitizovaná, ironická, groteskní, parodická, plná patosu a přitom čistě jemná, odkazující

přímo k barokní marnosti i marnivosti, k symbolům dekadence – neklidné a vášnivé lásce, sebetřýzni, prokletí, eroticko-alkoholovému opojení, zavrženosti, syrové realitě prostoupené zašlými zrcadly, rozpadlými náhrobními kameny, potemnělými pokoji, kde člověk po hlubokých temných nocích bolestně procítá s vlastní kůží za nehty. Lyrický subjekt je ironický, narcistně se vysmívá, propadá aristokratičnosti a estétství mezi ostatními postavami, které jsou „bez rukou, bez nohou, jenom s duší, jenom s duší“.

V roce 1998 vydalo brněnské nakladatelství Host jeho sebrané dílo, dvěstěpadesátistránkový svazek *Básně*. Z novějších sbírek můžeme připomenout titul *Nad jedním světem* (2004) a poslední sbírku *Mladost-radost – juvenilie z let 1978–1981*, které v roce 2005 vydaly Větrné mlýny. Od 80. let se Krchovského poezie posouvá z lyrického pólu k epickému. „Člověk je někdy zoufalejší, což by měl být slušný člověk po celý život, a v určité době zatouží, aby byl nalezen, tak stupňuje svůj šepot, tady jsem, tady, tady, jsem zoufalejší...“ Nej-silnějším apelem Krchovského poezie stále zůstává strach člověka z vlastní existence, úzkost pociťovaná v lhostejném světě, kdy je možné každou chvíli umřít z intenzivní radosti i bolesti zároveň: „Dnes radostí pláče, zítra se bolestí směje. Bohém hledá (a nenachází) lásku...“

*Čas všechno vyléčí, tak jaké copak...
krása se promění v přesný svůj opak
srdce se zastaví a mozek vypne...
z hlediska věčnosti docela vtipné*

(ze sbírky *Nad jedním světem*, Host, Brno 2004)

Marie Kantůrková

Jelínková–Kalužný–Svěrák–Blues–Ben

Včerejší představení uvedené večer v sále spořitelny, Mississippi Blues Ben, bylo v podstatě přednáškovým muzikálem pro všechny diváky bez rozdílu věku a pohlaví. Svou poetikou mělo blízko k principům známým například z Divadla Jára Cimrmana.

Není to jen formát přednášky, čím se inscenace Východočeského divadla Pardubice blíží inscenacím Cimrmanů, ale především půvabná mystifikace, na níž je tato „přednáška“ založena.

Ovšemže není podstatné, zda ústřední postava – Mississippi Blues Ben, legendární zakladatel blues – skutečně existovala. Mohl být stejně dobře mužem z masa a kostí, který prožil všechny zmíněné příhody včetně jejich variant, jako oním „věčným“ muzikantem, procházejícím desetiletími a sem tam se vtělujícím do zasmušilých pánů za piánem – a třeba i do jednoho z autorů inscenace, Jiřího Šlupky Svěráka. Ostatně právě tento muž dokázal svými texty a harmoniemi navázat na bluesovou tradici nejen světovou, ale i českou, jak ji rozvinul ve svých překladech i původních textech například Josef Kainar.

Možná jsem očekávala tak trochu „výchovní koncert“, který se obvykle skládá z ukázek a „nějakého povídání kolem“. Byla jsem však příjemně překvapena. Forma přednášky splnila svůj didaktický účel hlavně pro ty, kteří toho o zrodu a tradici blues moc nevědí.

Ocenila jsem zejména ukotvení textu do místních a i přibližných časových reálií. Velmi mě potěšily intertextuální odkazy (například obchodní cestující Arthur Miller), látka by jich jistě unesla i více. Ukázky byly propojeny smysluplným příběhem, do jehož logiky zapadaly i texty písní.

Celek příběhu zajišťovalo mnoho spolehlivých pojistek. Zaprvé přesné a přirozené dialogy, které mě občas nutily přemýšlet nad tím, jestli je ta nenucenost tak skvěle zafixována, nebo se jedná o improvizaci dokonale sžitých jevištních partnerů. Zadruhé promyšlené nasazování jednotlivých songů, které zaručilo temporytmickou vyváženost představení a také udrželo pozornosti publika. Zatřetí perfektní technické zvládnutí všech pěveckých partů, jež nebývá samozřejmostí ani v leckterých „velkých“ muzikálových produkcích. Užila jsem si je o to víc, že interpreti mají poměrně kontrastní barvy hlasů. Začtvrté nezdolná energie všech aktérů, zejména charismatické Kristiny Jelínkové. Její široký herecký záběr byl podtržen rychlým a plynulým přecházením z role do role. Zapáté práce s náznakem a rekvizitou. Až na některé, na můj vkus příliš prvoplánové, momenty (např. (anti?)iluzivně začerněný černocho Ben, který navíc ve druhé půli podezřele vybledl), fungovalo obojí vždy přesně. Zašesté práce s metaforou (např. banjo – zrod Bena, potažmo tedy zrod blues).

Dle mého názoru je zařazení Mississippi Blues Bena do repertoáru Východočeského divadla Pardubice velmi dobrým dramaturgickým tahem – už vzhledem k tomu, že Východočeské divadlo patří mezi divadla oblastní, která mívají často problém s výběrem titulů řekněme neotřelých, ale schopných oslovit co nejširší publikum. Je to důkaz mimo jiné například pro mladoboleslavské, že kvalitní divadlo lze dělat i ve ztížených podmínkách.

Kateřina Veselovská

Mississippi Blues Ben

Recenze Ze spolupráce bluesového hudebníka Jiřího Šlupky Svěráka a členů Východočeského divadla Pardubice Kristiny Jelínkové a Jiřího Kalužného vzniklo v režii Jiřího Seydlera kabaretní divadelní představení *Mississippi Blues Ben*. Představení je pojato jako akademická přednáška o vzniku blues, jež je personifikováno fiktivní postavou bluesového hudebníka Mississippi Bena. Samotný životní příběh Mississippi Bena je vyprávěn hudbou a textem Jiřího Šlupky Svěráka, role Mississippi Bena je herecky ztvárněna Jiřím Kalužným, role Benovy matky, žen a milenek Kristinou Jelínkovou. Jiří Šlupka Svěrák vystoupil v roli starého profesora, z které se v druhé linii vyprávění přesouvá od „objektivních“ výsledků bádání za klavír, do role vypravěče a do epizodní „nevděčné“ postavy policisty.

Na představení oceňuji netradiční pojetí koncertu: propojení písní, jež mají výpovědní hodnotu i samostatně, dějovou linií – a zároveň také vytvoření vypravěčské roviny přednáškového charakteru. Na divadle tak probíhají dvě paralelní dějové linie. Hru ozvlášťovalo inscenované „vypadávání“ postav z rolí v plánu Benova životního příběhu do rolí v plánu přednášky. Humor hry byl založen na vzájemném osočování ženského a mužského pohlaví, na parodii sexu, na zesměšňování „nemohoucích“ stařečků představovaných Jiřím Šlupkou Svěrákem (u obecnstva zvlášť úspěšných), na výrazné

stylizaci do neživotných typů, jako jsou vězeň hrubián, uřvaná prostitutka, hodný policista a další. Tento druh humoru, který mi není příliš blízký, bych označila za jisté mínus představení.

Za nejhodnotnější složku představení považuji jeho hudební stránku, proto se jí budu věnovat šířeji. Šlupkova hudba, kterou si návštěvníci měli možnost poslechnout, je populární a neexperimentální. Je založena na standardních bluesových harmonických postupech. Díky tomu je nekomplikovaná a srozumitelná pro širší veřejnost. Klavír hraje především harmonický a rytmický doprovod ke zpěvu, nemá (bohužel) prostor pro sólové výstupy. Zpěv využívá bluesovou formu sdělení—odpověď a také trojhlas blížící se spirituálu. Písně jsou charakterově stmelené, stejnorodé. Z projevu byla cítit snaha vžít se do černošského bluesového hudebníka: písne vyjadřující náрек nad ženskými, touhu po svobodě, vyrovnávání se s osudem byly zpívány s vervou a opravdovou radostí.

O podmanivém Šlupkově hlasu není třeba básnit (kdo ho snad ještě nezná, ať si ho běží poslechnout), ale chtěla bych se zmínit o hlasových kvalitách Kristiny Jelínkové. Její hlas je plný, otevřený, pronikavý; v mluvených pasážích ho dokáže neuvěřitelně ovládat a přizpůsobovat jednotlivým stylizovaným rolím (mladá žába, nudná manželka, obhroublá vězenkyně...). Vedle Šlupkovy autorské hudby zaznělo i jedno originální americké blues: *Georgia on My Mind* od Hoagyho Carmichaela. Ve Šlupkově podání to byl úchvatný hudební zážitek. Výrazově silný přednes vtáhl posluchače do hudby a nechal ho pocítit pravý bluesový stav duše.

Představení sklidilo u publika úspěch. Velký aplaus a dva vyžádané přídavky jsou toho důkazem. Doufám, že na příští Šrámkově Sobotce nás „evergreen“ Šlupka opět poctí svou přítomností a svými veselými i žalostnými blues.

Lucie Koryntová

Cigaretu nezapálíš, maso nepojiš...

Jako kdo ste včera večer nebyli na zahradě ve Šrámkáci a neslyšeli ten tyjátr *Rakovinu nevyléčíš*, to ste vo hodně přišli. Bylo to fakt supr. Tenhle textík napsal nějaký Denis Leary a je to normálně vydaná a vytištěná verze jeho americkéjch stand-up představení. A ten týpek, co nám to včera přečet, ten byl taky výbornej – menoval se Lukáš Hejlik a vzal to dost za správněj konec, žádný suchý čtení, položil se do toho a předved to jako výborný divadlo. A když pak začalo pršet, tak se jenom zeptal, jestli nám to nevadí, a když sme řekli, že ne, normálka pokračoval dál. Vono teda dost brzo přestalo, tak sme si dali další pivo, zapálili další cígo a poslouchali dál. Povídal nám o tom, jak je to dneska všechno nějaký divný, s tím kouřením, žraním masa, s ženskéjma a chlapama a taky silikonovejma kozama. Mně to přišlo výborný a dost bych řek, že sem nebyl sám, smáli se tam všichni, tak asi taky věděli, na co dou. Nebo je to prostě tak dobrý, že se to nějak líbí každému. Přece celej ten svět je dneska nějaký absurdní, ty hodnoty, co nám ostatní říkaj, že bysme je měli uznávat, tak to vlastně někdy člověk neví proč. A v tý Americe je to asi dost hustý, tam furt vedou nějaký války, říkaj, že jako za svobodu, a přitom jim de jenom vo benzín. A pak taky ta kultura, dyť je to často jenom dobrej reklamní trik, prostě dejte lidem, co se jim líbí, a pak se jim to bude líbit eště víc, my budem ve vatě a jestli

je to Elvis nebo Bee-Gees nebo nějaký rapeři, to je jedno, pouštějte to do nich, však si všichni nakonec zvyknou. Prostě tak.

Jinak jestli se vám to včera líbilo, nebo ste tam nebyli, protože ste byli někde jinde, určitě si klikněte na www.listovani.cz. Jo, to je vlastně důležitý: to, co sme včera viděli, to byl jenom jeden pořad z celého pásma, který se menuje Listování. Vlastně původně tu měla být ta Hakliáda od stejných lidí, ale na programu toho maj mnohem víc a další se chystaj. Dycky je to čtení z nějaký knížky, která třeba nedávno vyšla a je nějak zajímavá. Můžete si na ně zajít třeba v Praze do Obratníku na Smícháči, pak taky v Brně, Českéjch Budějicích a taky v Bratislavě, ale i na různých dalších místech. Já teda doufám, že třeba budou i za rok na další Sobotce.

Vít Prokopius

Errata

Omlouváme se nové paní lektorce Yvoně Vašíčkové za to, že jsme si ji při slavnostním zahájení spletli s její sestrou Ilonou.

redakce

Kerberovy sliny

Botanika

Dnes přinášíme fotografii soboteckého oměje šalamounku, která se nám do minulého čísla již nevešla. Našli jste jej?

Tutovka

Vážení účastníci festivalu, po jednodenní přestávce se o slovo opět hlásí veleúspěšná tipovací soutěž, v níž můžete osvědčit své léty pěstěné literární znalosti. V tomto čísle přinášíme naprostou tutovku, kterou odhalit je jako sfouknout chmýří z pampeřlišky. Jedná se opět o českého autora a vaším úkolem je uhodnout jeho jméno, případně i název sbírky, a svůj tip doručit do redakce nebo některému z redaktorů. Zároveň upozorňujeme na to, že tipovat název sbírky není povinné – pouze se zdvojnásobuje vaše šance na vítězství (místo jednoho želízka za uhodnutého autora budete mít ve slosovacím ohni želízka dvě).

Zároveň bychom vás chtěli poprosit, abyste potlačili svou stydlivost. Zúčastnit se soutěže je přece ve vašem zájmu, i když je pro vás správné řešení věcí jednoduchou. Abychom vás v tomto směru trochu popostrčili, zahrnujeme mezi tipující doc. Irenu Vaňkovou (správně uhodnuté jméno obou autorů). Za udání děkujeme naší externí spolupracovnici s krycím jménem Zinaida.

Skryté své zahrady viděl jsem
v slavnostech července kvést,
v blankytů éterná loubí se slétlo tisíce tajemných ptáků;
na květech zrosených nechaly půlnoci
nejsladší úsměvy hvězd,
a jako koberec pro sny, v plamenech záhony máku.

Dalekou cestu jsem konal, neznámý navštívil svět,
nesčetné duše jsem objal, z nesčetných zraků
tvá tajemství čet,
a unaven milostí vrátil se do svých ukrytých sadů:
klenbami hořící síry kouřil se blankyt, žíravě bled,
a všechny mé záhony květů se změnilly v doupata hadů.

Před kroky mými se vztýčili, otravné prameny syčící tmou,
na stvolech, zmítaných vichřicí hlubin,
nestvůrné hlavy jim kvetly;
v tělo mé vrůstali, vůli mi spoutali
hadí svou sugescí zlou,
a v zraky mé z nehybných očí svých stříkali silnými světly.

Tu svaté tvé vzpomínky v duši mi prolétla zvěst,
nádhery moří tvých, tajemství nocí tvých,
sláva tvých cest:
blankyt jak brána se otevřel, od jihu letělo tisíce ptáků;
tvé magické jméno jsem vyslovil – a v úsměvu hvězd,
koberec pro sny, přede mnou ležely záhony růží a máku.

SPLAVI – Sobotecký Pravidelný Lehce Avantgardní Věstník

Vychází v Sobotce během konání 51. ročníku festivalu Šrámkova Sobotka, od 30. 6. do 7. 7. 2007. Cena 10 Kč.

Vydává občanské sdružení SPLAVI, Milady Horákové 123, 160 00 Praha 6, IČ 26674122. Evidenční číslo MK ČR E 15812.

Redakce: Hanuš AXMANN, Tereza BOTLÍKOVÁ, Jan CHROMÝ, Lucie KORYNTOVÁ, František MARTÍNEK, Jana MELKOVÁ, Jakub NOVOSAD, Lukáš NOVOSAD, Kateřina PÍNOVÁ, Vít PROKOPIUS, Michal PUHAČ, Ondřej ŠMEJKAL, Kateřina VESELOVSKÁ, Nelly VOSTRÁ

Vychází za příspěví Studentského fondu FF UK a Královéhradeckého kroje.

Soutěž

Tiráž

Smějeme se s dívkou Splav!u

